

ERDÉLYI GAZDA

KÖZ- ÉS MEZŐGAZDASÁGI HETILAP.

A LAP AZ ERDÉLYI GAZDASÁGI
EGYLET TULAJDONA.
TELEFON: 158 SZÁM.

AZ ERDÉLYI GAZDASÁGI EGYLET ÉS A „HANGYA” KÖTELEKÉBE
TARTOZÓ SZÖVEGZETEK HIVATALOS KÖZLÖNYE.
MEGJELENIK MINDEN VASÁRNAP.

SZERKESZTŐSÉG ÉS KIADÓHIVATAL
KOLOSZVÁR, ATTILA-UTCZA 10 SZÁM.
TELEFON: 158 SZÁM.

Az E. G. E. tagjai további intézkedésig tag-
díj ellenében kapják. Alapító tagdíj 2000 lel,
rendes tagdíj évi 100 lel, kisgazdák és tiszt-
viselők részére 50 lel.

A lapfelfüggyelő bizottság felügyelete mellett felelős szerkesztő és kiadó;

TÖRÖK BÁLINT

AZ E. G. E. TITKÁRA

Előfizetési díj nem tagok részére:

Egy évre 150 lel Negyed évre 40 lel
Fél évre 75 lel Egyes szám 3 lel

Meghívó.

Az Erdélyi Gazdasági Egylet Növényter-
melési és Értékesítési Szakosztálya 1921. évi
november 24-én, csütörtökön d. u. 4 órakor,
az egylet hivatalos helyiségében (Attila-u. 10. sz.)

ülést tart,

melyre a szakosztály tagjait tisztelettel meghívja.

Kolozsvár, 1921. nov. hó 16-án.

Az elnökség.

Tárgysorozat:

A szeptember 26-án, Marosvásárhelyen
tartott gazdanagygyűlés határozata értelmében,
a cukorrépa termelő gazdák szervezésének elő-
készítése.

Az agrártörvény végrehajtási utasítása.

A hivatalos lapban megjelent királyi ren-
delet formájában az Erdély, Bánát, Körösvidék
és Máramaros részére alkotott agrárreformtörvény
végrehajtási utasítása, amely terjedelmében az
eredeti törvényt jóval fölülmulja; amint az ter-
mészeteszerű, a végrehajtási utasítás nem tartal-
mazhat és nem is tartalmaz új rendelkezéseket,
hanem csak a törvény rendelkezéseinek megma-
gyarazására és, azok végrehajtási módjainak
előírására szorítkozik. Tekintettel azonban arra,
hogy a törvény számos olyan rendelkezést tartal-
maz, amelyeket részben a rossz szövegezés
részben a hiányok miatt világosan megérteni
nem lehetett, szükségesnek tartjuk az alábbiakban
a végrehajtási utasítás lényegesebb részeinek
közlését.

A törvény harmadik és negyedik szakasza
kisajátítása alapjául az 1918. évi december 1-i
jogi állapotot teszi, ezután történt elidegenítések
a végrehajtási utasítás szerint érvénytelenek még
az esetben is, ha a telekkönyvbe átvezetettek, a
birtokok kiterjedése is az 1918. évi december
1-i jogi állapot szerint vétetik tekintetbe figye-
lembe véve az ezen időponttól a törvény életbe-
léptetéséig folyamatba tett örökösödési eljárás-
okat. A végrehajtási utasítás szerint általánosság-
ban a jogi állapot meghatározására a telekkönyvi
helyzet szolgál alapul, kivételesen azonban pol-
gári törvénykönyv alapján hely adatik a bizo-
nyításnak arra nézve, hogy a jelzett időpontban a

tényleges állapot esetleg más volt mint az, ami
a telekkönyvben be volt vezetve: de csak az
esetben, ha a változások 1918. december 1-je
előtt történtek és telekkönyvbe nem vezettek
ebben az esetben a kisajátítás a tényleges állapot
alapján történik.

Kivételt képeznek 1918. december 1-től
1921. július 1-ig megnyitott örökösödések, eze-
ken a birtokokon mindenik örökös élvezheti a
törvény 11. és 12. szakaszában kifejezett kisa-
játítás alól mentes maximumot. A törvény életbe
léptetése után nyitott örökösödések nem fognak
tekintetbe vétetni.

Minden más elidegenítés, eladás, csere,
ajándékozás stb., amely 1918. december 1-e után
eszközöltetett a törvény alkalmazása szempontjáb-
ól érvénytelen az alábbi kivételekkel:

A kormányzótanács 1149 és 1150—1919
számu rendeletei alapján eszközölt eladások a
falusiak, rokkantak, stb. részére eszközölt eladá-
sok (a törvény szerint) a Kormányzótanács és a
felsőbb Agrar tanács által engedélyezett jóváha-
gyások, amelyek 10 holdon felül terjednek és
amelyek a kisajátítás során revízió alá fognak
kerülni.

A kisajátítás mértékére vonatkozólag a
végrehajtási utasítás semmi újat nem tartalmaz,
a bérbeadás kritériuma gyanánt legalább egy évi
írásbeli vagy szóbeli szerződés készpénzben
vagy természetben, vagy mindkét eszközben
együtt eszközölt fizetés van beállítva, az esetben,
ha a birtokos adja a szántást és a magot, az
nem tekintetik bérletnek.

A törvény 8-ik szakaszában megállapított
kisajátítási mértékek átlépésére nézve két eshető-
séget állapít meg a törvény: a) 10. holdig ha a
tulajdonos és szülői sem mezőgazdasággal, b)
50 holdig az esetben, ha ezáltal közép mintá
gazdaságok fennállása nem veszélyeztetik. A
végrehajtási utasítás szerint mintagazdaságok alatt
értendők azok az üzemek, amelyek intenzív mi-
velést folytatnak, élő és holt leltárral rendelke-
znek és a környéken szokásos módzatoknál jobb
mívelési eszközöket használnak.

A 10-ik szakasz az 1885. január 1-je óta
telepítettek birtokainak kisajátítását mondja ki
addig a mértékig, amennyire a parcella nagyság
azon a vidéken meg van állapítva. A végrehajtási
utasítás szerint telepítések alatt értendők a föld
szétosztása akár idegen vidékről jött telepesek
között, akár helyi lakosok között, ha az a szabad
verseny kizárásával történt. Nem esnek ez alá a

rendelkezés alá azok a telepes birtokok, amelyek
harmadik személy birtokába jutottak kivéve az
örökösödés esetét.

A 11-szakasz az osztatlanul birt birtokok-
nál szükség esetén mindenik tulajdonostárs ré-
szére 50 holdig lehet lemenni, amennyiben a
a törvény 9-ik szakaszában leirt föltételek meg-
vannak.

Az 50 holdon alól való kiterjedése a kisa-
játításnak a 9-ik szakaszban felsorolt eseteket
kivéve csak a tulajdonos beleegyezésével és csere
birtok átadása mellett eszközölhető.

A művelhető terület és a különböző mü-
velési ágak definícióit tartalmazó szakaszokra vo-
natkozó utasítás különös említésre méltó része-
ket nem tartalmaz, hasonlóképpen a 20 és 21-ik
szakaszokra vonatkozó utasítás sem.

A 22-ik szakaszban a birtokok 500 holdig
való meghagyásáról szóló részéhez a következő
utasítás van füzve, kivételes esetekben és agrár
comité utasítására illetékes hatóságok által hely-
szinen eszközölt megállapítás alapján közepes és
teljes igényléssel bíró vidékeken egy-egy birto-
kosnak 500 holdig terjedő terület is meghagy-
ható, a kisajátításnak bármely címével szemben
azzal a céllal, hogy a tenyészállatok nevelése
megkönnyítesék és az intenzív mezőgazdasági
művelés előmozdíttassék.

Álattenyészto üzemek alatt értendők azok,
amelyek hosszabb idő óta fennállanak, jól van-
nak szervezve és elismert jó eredményt mutat-
tak fel.

Intenzíveknek tekintendők a jelentékeny
épület, élő és holt leltárral felszerelt üzemek és
amelyek javított művelési módokat, eszközöket
alkalmaznak a vidéken szokásos művelési móddal
szemben.

Ilyen tenyészetek és mezőgazdasági beren-
dezések tulajdonosai kötelesek lesznek üzemüket
a földmívelésügyi miniszter által kiadott szabály
szerint vezetni.

(Folytatása következik.)

Az adóbevallás.

Lapunk folyó évi 37-ik számában ismer-
tettük általánosságban az egységes adókat és
az esedékes adóbevallások megfelelő eszköz-
lését, miután a bejelentések ideje december
1-ben van megállapítva szükségesnek tartottuk
az adóbevallások dolgára megegyszer vissza-
térni.

Gazdák Biztosító Intézete R.-T.

Elfogad tűz, jég élet, betörés és lopás, baleset, szavatossági, kiházasítási stb. biztosításokat. Egyesületi tagok külön kedvezményben részesülnek. Minden
biztosítási ügyben részletes tájékoztatást nyújtanak a vezérképviselőségek és egyesületünk titkári hivatala.

Székhelye Idelglenesen Arad később Kolozsvár.
Vezérképviselőségek: Aradon, Kolozsváron,
Brassóban, Temesváron Nagyváradon,
M. vásárhelyen, Déván és Nagyenyeden.

Adóbevallásra az ország minden nagykorú lakosa köteles, sőt a kiskorúak is ha önálló keresetük van vagy ha maguk kezelik vagyionukat, házastársak külön adnak, vallomást kivéve ha közös ipari vagy kereskedelmi üzletük van, ennek jövedelmét csak a férj jelenti be. Az összjövedelmi adó kirovásánál azonban az egész jövedelmet a férj köteles bejelenteni. Ha csak a nőnek külön ipari vagy kereskedelmi vállalata nincs, kiskorú gyermekeknek adó alá eső jövedelméről az apa, anya, gyám, tész külön-külön vallomást.

A bejelentést azon adóhivatalnál kell eszközölni, amelyiknek területén a jövedelmet hozó vagyon fekszik: akinek több adóhivatal területén van vagyona vagy vállalata minden adóhivatalhoz külön bejelentést tesz, kivéve az általános jövedelmet, amely az illető lakóhelyén is bejelenthető.

A bejelentés legelső részében a bejelentő személyi adatait írja be. A második táblázatba beirandók mindazon személyek, akik az adózó háztartásában élnek, vagy munkaképtelen betegek, vagy 60 évnél idősebbek, vagy 21 évnél fiatalabbak és a bejelentővel rokon viszonyban vannak. Az eltartott személyek jövedelmének természete és azok nagyságára nézve csak akkor kell jelentést tenni, ha azok tényleg ilyen jövedelemmel bírnak, ez esetben minden személyről külön jelentés teendő, hasonlóképpen töltendő ki az eltartott személyek vagyonára vonatkozó rész.

I. Be nem épített földtulajdon (A cédula.)

A földadó megállapításához szükséges bejelentést minden birtokról külön-külön az illetékes adóhivatalhoz kell megtenni, a bejelentésben az ingatlan művelési ágak szerint kell részletezni és pedig a tényleges művelési ág kell a bejelentésnek alapul szolgálnon, a terület kitüntetése hektárban kelt történjék átszámításra küls gyanaut szolgálnon, hogy egy hold = 5760 □ méter, 1 hektár = 10000 □ méter.

Az adóbevallási iver beadására szolgáló nyomtatott fölhívás szerint rendszeres kataszterrel bíró vidékeken a terület bejelentéstől el is lehet tekinteni.

Bérbeadási adatokat csak az esetben kell beírni, ha az ingatlan bérbe van adva, a vételár bejegyzése pedig csak akkor eszközölni, ha a kérdéses ingatlanok vétel útján szerezettek, ugyancsak az esetben kell az adásvételi szerződésre vonatkozó bejelentést is megtenni.

A következő rovatba a birtok értéke irandó be. Ennek megállapítására legalkalmasabbnak találjuk a vidéken hatóságilag megállapított kényszerbéréket alapul venni, ennek megfelelő tökécsítése alapján volna az érték legkönnyebben megállapítható és ez a megállapítás a hatósági határozattal indokolható, megjegyezzük, hogy a földadónál az érték bevallás nem lényeges mert az értéket (bérérték) a törvény szerint véglegesen három évenként egy becsülő bizottság állapítja meg községenként, ez ellen a megállapítás ellen, amely a közséházán kifüggesztendő 15 nap alatt a pénzügyigazgatóságnál lehet felelbeznii.

A következő rovatokba az ingatlanra bekebelezett terhek irandók és pedig az elsőbe a tőke, a másodikba a kamat és a harmadikba a kamatok kifizetésére vonatkozó okmányok.

A bejelentés során, miután a legtöbb esetben művelési áganként az egyes adatok

nem adhatók meg a bérbeadásra, vásárlásra, értékelésre és terhelésre vonatkozó adatok összefoglaló jel alkalmazásával összegezve is bejelenthetők.

A külön tagban fekvő ingatlanok a felsorolás rovatában külön-külön jegyzendők be.

II. Fölépített ingatlanok adója (B. cédula.)

A törvény szerint a házadó falól mentesek a földművesek lakásához szolgáló, falvakban levő házak, valamint azon épületek, melyekben, eszközök vagy a földműveléshez szükséges állatok vannak, különben adó alá esnek nemcsak a lakóházak, hanem a vállalat épületei és telkei továbbá a vasuti berendezések stb. is. A bejelentést a tulajdonos vagy használó köteles megtenni mégpedig minden épületet külön-külön kell a vallomásba bevenni. A bevallási iv rovatok külön magyarázatot nem kívánnak.

III. Mezőgazdasági üzemek jövedelmi adója. (C. cédula.)

Ebbe jelentését mindenki megtenni köteles, aki maga gazdálkodik a maga földjén, vagy akinek valamely földre hasznélvezeti joga van, bérbeadás esetén a bevallást a bérelő köteles teljesíteni, albérlet esetén az albérelő részben bérlet esetén a végrehajtási utasítás szerint a földtulajdonos. Osztatlanul gazdálkodók a bejelentést együtt teszik meg. A bejelentés mindig az illetékes adóhivatalnál eszközölni.

A bejelentés első rovatába a földadó bejelentésnél már beírt adatok használndók fel, ugyancsak ennek alapján töltendők ki a második, harmadik, negyedik rovatok, az öt és hatodik rovatba a tulajdonos neve és lakhelye vezetendők be, a hetedik rovatba pedig bérlet esetén fizetett bérösszeg, a nyolc és kilencedik rovatok kitöltése külön utasítást nem igényel.

A IV. V. és VI. táblázatok (D. E. F. cédula) közül a mezőgazdákat főleg a fizetésekből származó jövedelmek után fizetendő adó (F. cédula) érdekli, amennyiben ezt terheli a munkások és cselédek fizetése is, amennyiben 15000 lakosnál kisebb városban 6000 leu, 15000--50000 lakosú városokban 7200 leut, 50000 lakost meghaladó városokban 9000 leut meghaladna. A vallomást azok kötelesek eszközölni, akik ilyen illetményeket kapnak, a munkaadók a végrehajtási utasítás szerint alkalmazottairól kötelesek táblázatot betérjeszteni az adóhivatalhoz, melyben feltüntetik a következőket:

- a) a kivetést megelőző évről, alkalmazottaik nevét és lakcímét
- b) a múlt évi illetmények összegét egyenként
- c) a hónapok számát, amely hónapokra az illetményeket fizették egyenként
- d) ezt a kimutatást szét kell osztani két részre aszerint, amint az adót abból visszatartották, vagy nem.

A bejelentő iv VII. rovat az összjövedelem bejelentésére szolgál, ez alá esik az adózó mindennemű jövedelme, tekintet nélkül arra, hogy az előbbi táblázatokban bejelentetett-e és megadóztatott-e, vagy sem; ide beirandók nemcsak a saját jövedelem, hanem az eltartottak jövedelme is, ennek az egyesített jövedelemnek beírására szolgál az első rovat, míg a második rovatba külön beveendők azon eltartott személyek jövedelmei, amelyek a ceduláris adóknál külön lapon voltak megterhelve.

A táblázat második része a levonásba huzandó összegek feltüntetésére szolgál.

VIII. A vagyon és a hadinyereségadó táblázatán azt a vagyont kell bejelenteni, amely 1921. augusztus 1-én meg volt; a készpénzt azonban a bejelentés napján meglevő mennyiségben kell bejelenteni. A jelentés alá nem esnek: ruha fehérnemű 20.000 lei értéken alól, könyvek, kéziratok, képek, szobrok, ékszerek, 25.000 leien alól, mezőgazdasági szerszámok és igás állatok 4 darabig.

A föld és épületekre vonatkozó adatok a bejelentésnél a ceduláris adóknak megfelelően irandók be, a föld értékének bejegyzésénél fontosnak tartjuk, hogy a jegyzet rovatba a kisajátítás alá eső birtokoknál hivatkozás történjék az esetleg már megállapított, vagy a megállapítandó kisajátítási értékre, mert a törvény 10-ik szakasza értelmében azoknál a birtokoknál, amelyeknek több mint egynegyede kisajátítás alá esett, a megmaradt föld értéke nem haladhatja fölül a kisajátítási árat, épületek értékelésére a házadónál megállapított adatok szolgálnak, a többi rovat kitöltése a táblázat fölé nyomtatott utasítás alapján történik, külön megjegyezzük, hogy az ingatlanok értékelése csak az 1916. év után vásárolt ingatlanoknál kötelező, a többiekénél az értékbejelentést a pénzügyi hatóságokra lehet hagyni.

Az adótörvény szerint a bejelentés meg nem tétele, vagy olyan adatoknak bevezetése, amelyek a meg nem tétellel egyenlőknek tekinthetők 50%-os többlet megadóztatást von maga után, ezért tehát ajánljuk gazdatársaink figyelmébe, hogy a kitöltés dolgában legpontosabban járjanak el és tájékoztatás esetén az illetékes pénzügyi hatósághoz forduljanak utasításért.

Megjegyezzük, hogy 10 hektáron alóli kiterjedési területen gazdálkodók a bejelentést együttesen is megtehetik a községi előjáróság útján.

Az erdélyi földreform pénzügyi részének megoldása.

E hó 15-én folyt le a Banca Agrara pénzügyi részének a részvényeseknek az a gyűlése, amelyik a bank és az állam között az erdélyi földreform pénzügyi ellátásáról kötött szerződést ratifikálta. A szerződés a törvény 137. szakaszán alapszik s ez évi július 19-én kelt már egy előzménye, mely a banknak a földreform körüli feladatait és jogositványait általában körvonalazta. Ez alapszerződés szerint a bank 25 millió lej összeget kap az állampénztárból, hogy a földreform körüli eljárások költségeire állami hozzájárulásként használja. A bank tartozik szervezni a földbecsléseket, a földosztó munkálatok technikai ellátását viszont az elvett földföldöslegeket is kiosztásig ő tartja kezelésben, bérleti, vagy parcellázó fölhasználásukról ő gondoskodik. Másrészt e kezelésből folyó tartozásokat is a volt földtulajdonosok részére az állam a bankon keresztül, a bank kötvényeivel teljesíti, e kötvények kamatfizetéséről a bank gondoskodik. Ennek megfelelően azonban a földosztásban részesülő bérlelők és új birtokosok is a bankhoz fizetik béreiket és a kisajátítási vételárak részleteit. Ha pedig az új birtokosok a földosztással kapott ingatlanukat eladnák, vagy az egyéb adósságok okából árverés alá kerülne

ugy az ilyen földekre biztosított állami elővásárlási jogot is a bank gyakorolja. Másfelől az új birtokosoknak gazdasági felszerelésekkel való ellátására kölcsönöket adhat, e kölcsönök alapján jelzálogleveleket bocsáthat ki s e jelzálogleveleket nyilvános forgalomba adhatja.

November 9-én Bukarestben a minisztertanács megállapította a szerződésnek azokat a kiegészítéseit, melyek a bankot megfelelő privilégiumokkal látják el.

A bank privilégiumait nagyjában a következőkben foglalhatjuk össze.

A bank kiváltsága általában az, hogy az Erdély, Bánát és Tiszahát földreformjából folyó összes pénzügyi műveleteket kizárólag ő teljesíti. Ez ügyeinek elintézése körében minden hatóságnál elsőbbségi joga van. Törvényes biztosítékok nélkül is joga van arra, hogy résztvegyen minden jelzálog-ingatlan árverezésénél és árverési vevőként jelentkezessen. A bank adósa elleni csőd esetén a bank szintén köteles a maga követeléseit bejelentésére, azonban jogosíva van arra is, hogy még az általános bejelentési határidő előtt, tehát minden hitelezőt megelőzően az ő követeléseit igazolják.

Bírói végrehajtások esetén is a banknak megfelelő elsőbbségi igényei vannak az eladott ingatlanok vételára tekintetében, vagy az árverés alá vett ingatlanok haszonbéresítése érdekében. Ha a bank kívánja az árverést, úgy az illető ingatlanra nézve a kikiáltási ár a saját becslése szerint és nem adóvallomások alapján történik.

Ha az ingatlan árverését nem a bank, hanem más hitelező kéri, a banktól az árverési feltételekhez való hozzájárulás szükséges. A telekkönyvi hatóságok kötelesek a bankot minden bejegyzésről tudósítani, ami a bank forgalmi körébe tartozó ingatlanra vonatkozik. A bank elleni pörök csak Kolozsváron indíthatók, a bank értékpapirjainak bírósági megsemmisítése is csak itt történhetik. A bank által követelhető kisajátítási árak és befizetési részletek behajtását a bank a közigazgatási hatóságoktól igényelheti. A bank könyvei, iktató füzetei és számlakivonatai közokiratoknak tekintendők.

Az Agrár Bank és fiókjai mentesek mindenféle állami és községi adótól. Mentés a bank az általa behozott vetőmagok és gazdasági gépek vámjától is. A váltók és utalványok kivételével mentes a bank minden bélyegdíjtól is, a hatóságokhoz szóló bármely kérése is bélyegmentes. A bank szerzeményei mentesek az átírási díjaktól. A bank által végbevitt parcel-lázások és telepítések esetén pedig az ebben részesülő felek csak az átírási díjak felét fizetik.

Az Agrár Banknak joga van a földhitelevelék és általa kibocsátott kötvények biztosítására, ezek névértékének 50 százalékáig alapot alkotni. Ezeket a földhiteleveléket és kötvényeket az állam olyan óvadékképes papiroknak ismeri el, mint amilyenek maguk az állami értékpapírok. Igénybevehetőek tehát nyilvános intézetek számára való elhelyezésekül, árvák és gondnokoltak vagyona biztosítására, zálogként a nemzeti banknál. Az Agrár Banknak ugyan ezen értékpapirjai és ezek szelvényei minden adótól és illetéktől mentesek.

A bank az igazgatóság javaslatai és az igazgatótanács jóváhagyása mellett a kereskedelmi törvény értelmében közraktárt létesíthet.

Évégeti külön 1 millió lej összegű biztosítéki alapot tehet le.

A bank főtisztviselői a CFR. vonalain első osztályú, alsóbb tisztviselői pedig másodosztályú ingyenes jeggyel utazhatnak,

A magyar földreform és a hitelkérdés

(Értekezlet az Országos Földbirtokrendező Bíróságnál 1921. nov. 5-én.)

(Budapesti tudósítónktól.) A földreform-törvény végrehajtásának ismeretes akadálya az, hogy a törvény által földhöz juttathatók általában nem rendelkeznek annyi vagyonnal, hogy a föld vételárát, vagy ennek csak egy részét is, készpénzben kifizethetnék. A hitelezési műveleteket pedig ugyszólván kizárja a valutáris bizonytalanság, amely mellett a parcellavásárlóknak rendkívül súlyos kockázatot kellene viselniök, mert a pénz javulása esetén koronaértékben későbbi időkre vállalt tartozásuk többszörösen felülmutatná a pénz akkori értékét, míg a valuta romlása a birtokosokat károsítaná.

Koós József igazgató ismertette az értekezleten a Magyar Földhitelintézet memorandumát, amely a földreformmal kapcsolatos hitelműveleti kérdésekkel foglalkozik. Eszerint a finanszírozási műveletnél az első s legnagyobb nehézség a valuta kérdése. Ha évek hosszú sorára kiterjedő pénzügyi műveletről van szó, akkor a pénzügyi műveletek alapjául csak olyan valutát választhat, melynek a többi javakhoz mért értékviszonyában hosszabb idő alatt sem várható nagy változás. Hogy ez a valuta nem a mai magyar papirkorona, az már mindenki előtt világos. Nem lehet a papirkoronát valutaként használni azért, mert ha egy ingallan a korona mai csekély értéke mellett egy bizonyos tartozásra fedezetet nyújt, úgy lehet, hogy a korona értékének 4—2-szörösre emelkedése esetén ugyanolyan összegű koronartartozásra az ingatlan már nem nyújt fedezetet s az adós a 4—5-ször jobb értékű koronában képtelen ugyanakkora összeget fizetni, mint amekkorára a rosszabb koronában magát kötelezte. A megoldást, amit választhatunk, maga az élet adta meg, mikor a haszonbérleti viszonyban a földberek megállapításánál a papirkoronát teljesen kiküszöbölte s helyébe léptette a gabonát. A parcellázások finanszírozása is csak ezen az alapon történhetik. Az egyes földrészletek vételárát nem készpénzben, főleg nem papirkoronában kellene megállapítani, hanem buzamennyiségben. Ha a vevőnek módjában áll a vételárt egészen, vagy részben kifizetni, annyi métermázsza buza mindenkor készpénzegyenértékét tartozna megfizetni, mint amilyen mennyiséget letörleszteni kíván. Az intézet buzában állapítja meg az ingatlan értékét és rendszerint a föld értékének csak 75%-ig ad hitelt. A parcellavevő tartozását 25 éven át törleszti; az évi ráta a tőke évi 7.5%-át teszi ki a tervezet szerint, amelyeket még behatáró vita tárgyává tesznek.

Terjesszük az „Erdélyi Gazda“-t a gazdák körében!

Szalmafeltárás.

Írta: id. Molnár Lajos.

Nem tudom: az erdélyi részekben is oly végzetes takarmány hiány van-e, mint ideát nálunk, Biharmegye egy részében? Ha nincs örvendetes tudomásul szolgál; de azért még mindig nem árt a csekély táperejű szálas takarmányok: lábón vénült széna, különösen ha durva kőrös, főként pedig a szalma-török s polyvatfélék és a száraz tengeri kőrő oly kezelésének ismertetése, vagy legalább ez ismertetés ismétlése s napirenden tartása, melynél fogva azok a középszerű széna tápláló értékét kapják; mert akkor oly eljárás ismeretéhez jut a mezőgazda, melynek alkalmazásával még a kissé penészes és dohos szalmafélék is a széna táperejének magaslatára emelkednek, mintegy szénává válnak, az utolsó szálíg elfogyaszthatók.

Ha — kedvező esetben — tanácsosnak látszanék az összes szalmaféléségek ily kezelése úgy, hogy aljazó nem is maradna, — ez kisebb baj, mert ezt a hiányt pótolni lehet földdel és falommal vagy ha van nádcseréklye, káka szittyó stb. esetleg repce gomborkaszalma, úgy ezzel. Száraz vagy nem nagyon nedves föld, mentül gazdagabb humusz — vagyis korhany — televényben, aztán a jóféle agyag erre a célra, t. i. alomnak a legmegfelelőbbek s fölébe száraz falomb, vékony borítéknak. De ha szükségletünk s készletünk engedi s marad némi hibás szalmafélék aljazónak is: annál jobb.

A szalmafélék ezen minőségi értékelését Németországban már majdnem 20 év óta u. n. szalmafeltárás műveletével érik el. A szalmát, törököt, polyvát, hosszab szecsának vágott vagy tépett vén tengeriszárat bizonyos magasabb gőznyomás mellett néhány óráig maró nátronna, (mint a mosószóda) főzik, mely fizikai és egyuttal vegyi művelet a szalma emészthetetlen részeit emészthetőkké teszi. — U. i. a növény rostja (faanyaga) — cellulose — még gyenge-zöld korában sem teljesen emészthető; mentül fiatalabb s gyengébb — puhább — annál többet s mentül vénebb — keményebb — megfásodottabb, annál kevesebbet képes a gyomor abból megemészteni. A kalászosok szalmájának e rostanyaga a teljes beéréskor teljesen megfásodott s tudományos néven lignin és kutinnak nevezik; de a szalmafélékben még egy ilyen nagyon emészthetetlen anyag képződik ki, mely nélkül a szárnak vagy szalmaszálnak nem volna elég keménysége, — ez kovaanyag; a tudomány szilikátoknak — kovavegyületeknek — nevezi. Felfoghatjuk ebből: mért nem képes a gyomornedv a szalmaféléket jól megemészteni, még ha az emésztést nagyobb tevékenységre ingerlő anyagokkal, a gyakorlatban konyha- vagy marhasóval iparkodunk is erőteljesebbé tenni. A marónátronnal, vagy mint-hogy ez a víz gőze által oldattá válik — mondjuk maróluggal nagyobb gőznyomás mellett néhány (4—6?) óráig főzött ez anyagok fizikailag a végletekig felpuhulnak, vegyileg pedig felbomlanak s a marólug behatásával együtt végeredményben emészthetőkké válnak.

A kísérletek bizonyították, hogy ily módon feltárt szalmafélék azelőtti táperejének egész 3-szorosáig emelkedett s az igás ló mészéna és 2 kg. abrakkal a legmegerőltetőbb munkákat is állandóan képes volt végezni.

Keményítő értékét egyenlőnek írják a jó középminőségű szénával; a fehérjetartalmat azon-

ban nem nagyon emlegetik. És nem is csoda; a fehérjetartalom felvándorolt a szárból a szemekbe, mint siker, vagy a hüvelyeseknél mint növényi sejtananyag=legumin.

A szászberki pusztán, Szolnok mellett, Magyarországon, a Kohner-féle nagybirtokon, ha jól emlékszem 1912-ben tettek kimerítő kísérleteket e szalmafeltárással, részletesen leírták azt, a költségvetést is alaposan megvetették s közölték s az akkori magyar kormány. 1918-ban Debreczen, Miskolcz és Illava közönségének, aztán nagyobb uradlmaknak adott is vagy 160 drbot a feltáró készülékből. A közbejött sötét emlékü események hullámai aztán keresztül csaptak az emlékeken s én legalább semmit se tudk róla, hogy azóta történt-e a szalmafeltárással valami, vagy tán el is feledték már, vagy pedig *a lednyzó nem halt meg csak alszik?* — Ámde most, ebben a végzetes takarmány inségben, ismét felüti a fejét az a kérdés s ezért időszerűnek tartottam ezzel foglalkozni s a gazdaközönég figyelmét erre a nálunk még ujnak mondható találmányra ráirányítani, melynek elméleti oldalát annyira-amennyire ezzel együtt megvilágítottam.

A németek legnagyobb bölcselője — Göthe — azonban azt mondja az én magyar fordításomban: Barátocskám! szürke az elmélet! — Reményteljesen zöld csak az élet. (Grau ist — Freund — alle Theorie. — Doch grün des Lebens goldener Baum.) Nézzük tehát *az elmélet gyakorlati oldalát* is.

A feltáró készülék áll egy 10 köbméteres főzőgömbből. Ebben a 10 köbméteres főzőgömbben naponként 10 mm. szalma tárható fel. (Ha 4—6 óra egy feltárás, akkor egy nap alatt kétszer lehet a gömböt megtölteni.

Egy évben 310 munkanapot véve fel, az egy évre 3100 mmt. A készülék minden tartozékával 30 ezer koronába kerül. *Egy évi termelésre 5% 30 ezer korona után 1500 K.* Az összes számadatokat vettem Dr. Balázs József urnak a Borászati lapok 1918. dec. 25-iki számából s kegyes engedelmével itt fel is használom. De ez 5% oly készülék árának

törlesztésére, mely — legalább ugyan, de számitási alapul mégis csak 10 évig szolgál — nem elég. Elég a tőke kamatjának, de a törlesztésnek, 10 évi használat mellett, 10% felel meg s így összesen 15%, — mindazonáltal legyen szabad egyelőre Dr. Balázs ur számadatait használnom, minden izgatás nélkül ennek eredményeként a feltárási költség a szalma árával együtt 25.5 K. A szalma árát 12 K. levonva, a feltárási költség 13 K. 54 fill.

Ha a feltárási költségei nagyobbak, mint a szalma értéke, akkor úgy mondjuk, hogy nem fizeti ki magát; de azért lehet eset, hogy fel kell tárn, mert a szükség törvényt bont. Most is nem egyszer fordult elő a polgári életben, hogy az ócska öltözet átfordítva s kitisztítva többbe került, mint amit ért az egész rongy! Ha változik a készülék, a szén, a mosószóda, olaj és munka ára; változik a feltárási költsége is fel vagy lefelé. — De a gyakorló és gyakorlati gazda azt kérde még: hogy mi történik a feltárt anyaggal? Ez u. is a magas nyomású gőztől még melegen, sőt még talán forrón jön ki a főzőgömbből, mindenesetre pedig nedves, sőt lucskos; e szerint rendes fokra hűtés után vagy azonnal feletetendő, vagy védett — száraz helyen is csak rövid ideig tartható el. Azt hiszem: az ilyen nedves kásás főtt takarmányt 24 órán tul raktározni kockázatos; hidegben megfagyhat, melegben penész kaphat, izét vesztheti stb. — Továbbá nagyon messziről szállítani és vissza s esetleg nem kapni a feltárót azonnal: ez mind idővesztéssel jár, mi csak ugyan jogosan a feltárási kiadásai — költségei közé teendő. A nedves takarmány sulya is nagyobb a szárazénál s ha — tegyük fel — 10 mázsát hozott valaki oda, vissza már 30—50 mázsát kell szállítania. És a többi satbí!

Bármibe fogsz: okosan cselekedj s gondold meg a végét! (Quid-quid agis, prudentes ages, et supice finem!)

(Folyt. köv.)

Igen tisztelt Riserkesztő Ur!

A minap valami fonós-kalapácsos ujság azt írta, hogy én nem is létezem, met aszt a levelet akit én irtam, hát magok kötötték valami uri huncutsággal. Eszt az ujságot komám mutatá, réta fájin kép vagyon festve elől, csak egy kicsi baj vagyon a kép körül, mondom, met a leján aki a képen fon, hát balkézre fon. Hát mondom, hogy amék urak így esmérük csak az falu népit, hogy fordított képpel festik, hát hejába csalogassák a földmives népet. De komám ennek a fordított, balkezes képnek is megtanáltá a nyitját, met aszt mongya, hogy ejsze azért van úgy balkézre pingálva az fonó leján, met hogy az ujság szerkesztődik balkézre s eszt akarná ábrázolítani. Hát nem is vóna métt szót reja vesztegetni, csak azt akarom megmondani, hogy a földmies szöveccséget nem műk akarjuk megbontani, hanem az ojanyok, akik még ma is az úr sa paraszt közti állanak s mikor megjikkel vadnak simongassák aszt s sziggyák a másikat. Biza báránybeszéggyü farkasok az ijenyek. De a földmies népnek hejába Cárinkodnak az ijenyek met megüsmertük ökök a cselekedettyekből sa beszéggyeik ha egyik fülünkön bé, hát biza a másikon ki. Van nekünk bajunk épeg elég, amin javittani kéne. Met amind egy nyihánan elbeszéggetök, hát sok ember aszt hiszi, hogy ha mán belépett a földmies szöveccség vaj gazdakörbe hát evel

mindent megcsinált. De bizony nem elég az, met hejába várja az ember az áldást, ha csak elveti a buzát szostán soha arrafelé sem néz, met hátha sok a tövis benne? Biz azt ki kell gyomlálni! Ezétt hát a gazdakör vaj földmies szöveccség dolgát is örökkéig kell, hogy beszélgetgessük egymás között. Sok embernek sokféle gondolattya vagyon s ezeket ha etmondogassuk egymás között, kiválogassuk belőlök a legjovát saszerüt dolgozunk tovább. Már lejárt a dolog nagya s bajossa, az esték is megnyúlnak, hogy essze-gyülekezhettünk a gazdakörbe, hogy meghallgassuk az okosabbak beszéggyit s meghányuk vesztük a mű sorsunkot. Hogy egyebet ne mongyak, hát mekkora nagy baj közeledik most a földmies népre az apaállatok híjánnya miánn, met, ha így, hát minél tovább annál sonyorubb s hitványabb apaállatok kerülnek eladásra s ha ijenyeket kell beszerezzen a földmies nép, hát hova tovább annál rongyabb lessz a szaporulat. Minden gazdakör vaj földmies szöveccség gondoskodhatna egy küs jóakarattal s hezzaállással, hogy a falu-nak jó apaállattya legyenek. Osztán, ha egy bikát mán tartott vaj 2ét esztendejig, hát cseréjje el a szomszéd faluval, met így nagyot segélnök magunkon.. De ha nem gondoskodunk idejibe, hát belészokunk, hogy a bornyuk hova tovább annál gyengébbek lesznek, de evel biza gyengülünk műk is!

Ájjanak elé hát a vezetök, minden földmies szöveccség s gazdakörbe hozzák szóba az ijen dolgokat, mert akkor érdemejjük meg az életet ha dolgozunk azok jóvára akik rejánk bizták magokat.

Maradtam az igen tisztelt kiserkesztő urnak Küküllőmartyán, 1921. nov. 12 én tisztelettel:
Zsigmond Dani, felszegi.

Törvények rendeletek.

Kiirtási kártalanítás.

A földmivelésügyi miniszter kolozsvári kerületi állattenyésztési és állategészségügyi igazgatósága 6000 számú rendeletében a járványos megbetegedés következtében hatóságilag kiirtott háziállatok kártalanítására nézve közli az erre vonatkozó miniszteri rendelettel érvénybe lépett régi királtságbeli törvényszakaszokat, amelyeket, miután az eddig érvényben levő intézkedésekkel szemben bizonyos eltérést tartalmaznak, az alábbiakban közlünk.

Kivonat, az 1912. évi állategészségügyi törvényből.

Art. 65. Azon állatok és tárgyak becslésére amelyekért a jelen törvény kártalanítást biztosít becselő bizottság fog alakulni a következőképen: A betegséget megállapító bizottság kiegészítendő két helybeli tekintélyes tag által, akik a működés megkezdése előtt a törvényes esküt letesznek.

A becslést ez a bizottság végzi szótöbbséggel.

Szavazategyenlőség esetén a bizottság állatorvos tagjának a szavazata dönt.

Az állatoknak, vagy a tárgyaknak a becslése a helyi árak szerint fog történni.

Art. 67. Kártérítés jár:

1. Teljes becsértékben:

a) A betegség fészkeinek megsemmisítése eljárból kiirtott állatokért.

ERDÉLYI GAZDÁK ZSEBNAPTÁRA

gyönyörű kiállításban, nagy terjedelemben, értékes és változatos tartalommal jelenik meg

az 1922 évre.

A szokásos naptári, csillagászati, névmutató stb. részeken kívül a gazdák nélkülözhetetlen tudnivalóinak egész tárháza lesz az Erdélyi Gazdák Zsebnaptára, mely a következő részekre oszlik fel: 1. A földmivelésügyi miniszterium ügybeosztása. 2. A gazdatársadalmi egyesülések jegyzéke. 3. Szövetkezeti intézményeink ismertetése. 4. Növénytermelés gazdag tartalommal. 5. Állattenyésztés. 6. Takarmányozás. 7. Tejgazdaság. 8. Szőlészet, borászat. 9. Méhtenyésztés. 10. Mezőgazdasági számtartás kis-, közép- és nagybirtokosok számára. 11. Mezőgazdasági gépészet. 12. Gazdasági mértan, területköbméter stb. kiszámítás. 13. Gyógynövény termelés. 14. Kertészet. 15. Földbirtok politika. 16. Az erdélyi vásárok időszerűségi jegyzéke. 17. Hasznos tudnivalók stb. stb.

A naptár, mely hivatva lesz a „Köztelek” zsebnaptárát is pótolni, nélkülözhetetlen kézi könyve lesz gazdaközönségünknek. Ezért mint gazdasági szak-könyv és vezérforrás, ott kell legyen minden falu minden szövetkezetének és magyar gazdaságának asztalán egész esztendőben.

A naptárra előjegyzéseket elfogad az Erdélyi Gazda kiadóhivatala.

Az Erdélyi Gazdák Zsebnaptára

a legjobb és legcélszerűbb hirdetésli organum. Aki cégét gyártmányát, termelvényét ismertté akarja tenni, az hirdessen az Erdélyi Gazdák Zsebnaptárában. A hirdetésli árak a lehető legjutányosabbak. 3338

b) Valamely ragadós betegség pontos diagnosztikájának megállapítása végett kiírtott állatokért.

c) A ragadós betegség gyanuja miatt kiírtott állatokért, ha a boncolás alkalmával ezen betegség felforgása nem állapított meg.

d) Azon állatokért amelyekre megállapították, hogy az állami állatorvosok által végzett kényszeroltások folytán hültek el.

e) Mindazon tárgyakért (ragályfogó), melyeket a betegséget megállapító bizottság semmisített meg.

II. A teljes becsérték háromnegyed részében.

a) Azon szarvasmarhákért, amelyek ragadós tüdőlob betegség, vagy a betegség gyanuja alapján írtattak ki és amelyeknél boncolás után megállapították ezen betegség kórtüneteit.

b) azon állatokért, amelyek különféle diagnosztikus eljárások során gümőkórosoknak találtak, ha a boncolásnál megállapították, hogy a gümőkór nem általános. A kártalanítás mérvének megállapításánál a kártalanítási összegből levonandó a husnak, szarvagnak és a bőrnek az értéke.

c) Takonykorról fertőzés gyanuja és kétszeri mallein reakció alapján kiírtott lovakért.

III. Az egész becsérték felében.

a) Azon kiírtott állatokért, amelyek különféle diagnosztikai eljárások után gümőkórosoknak találtak, ha boncolás alkalmával általános gümőkór állapították meg.

b) Azon szarvas marhákért és lovakért, amelyek mint a lépfene első esetei állapították meg egy községben, ha a betegség hivatalosan laboratoriumi vizsgálat által megerősítve.

Ezek a kártalanítások egy esetben sem lehetnek nagyobbak, mint 200 lei egy loért és 100 lei egy szarvasmarháért.

Lovakért, öszvérekért és szamarakért, amelyek mint takonykórban betegek írtattak ki, valamint tenyészbéna miatt kiírtott kancákért a kártalanítás fele (becsérték fele) állapították meg ha azok értéke nem haladja meg a 400 leit. Ezen értéken felül 1000 leiig a tényleges érték 20 százaléka, ezen összegezen felül pedig az érték 10 százaléka állapították meg.

IV. A teljes becsérték egy harmadában.

a) A klinikailag gümőkórosnak talált szarvasmarhákért.

b) Azokért a sertésekért, amelyek mint sertés-pestisben, vagy sertésvészben betegek írtattak ki, ha a boncolás megerősíti a betegség felforgását.

A sertésekért sertéspestis, vagy sertésvész miatt adott kártalanítás egy esetben sem haladhatja meg a 60 lei összeget darabonként.

Jegyzet: A takonykór gyanus klinikai tüneteket mutató és malleinreakció alapján kiírtott egypatásokért a III. fejezet utolsó bekezdése értelmében lesz a kártalanítás megállapítva, ha a boncolás a betegség felforgását megerősíti.

Art. 68. Nem jár kártalanítás.

a) Az állam tulajdonát képező állatokért;

b) Azon állatokért, amelyeknek a betegsége nem jelentett be;

c) Ha ezen törvény rendelkezései megletkezve;

d) Ha nem teljesítették a betegség megállapítására és a becslésre vonatkozó törvényes eljárások;

e) Azon állatokért, amelyek az országba

való érkezésük után az első 10 napban betegedtek meg.

f) Az importált egypatásokért, amennyiben rendeltetési helyükön rejtett takonykorról fertőzteknek találtak diagnosztikai eljárások során.

g) Azon szarvasmarhákért, amelyek behozataluk után 6 hónapon belül ragadós tüdőlob állapították meg.

h) Azon egypatásokért, amelyeknél behozataluk után egy éven belül tenyészbéna állapították meg.

Az utolsó két pontban felsorolt intézkedések nem alkalmazhatók, ha bebizonyul, hogy az állatok az országban fertőződtek.

i) Mindazon állatokért, amelyek veszélyesség miatt írtattak ki.

j) Azon állatokért, amelyek behozatala megtiltatták, ha azok nem lesznek visszafogadva.

k) Azon állatokért amelyek csempészet után hozattak be olyan helyekről, ahonnan a behozatal meg van tiltva.

l) Azon állatokért, amelyek gyógyíthatatlan rühösség miatt írtattak ki, valamint azon állatokért is, amelyek rühösségben megbetegedtek, tulajdonosuk azonban megtagadja gyógykezelését.

A kazántulajdonosok figyelmébe. Az iparügyi minisztérium 30.509. sz. rendeletével a nagyváradi és szatmári iparfelügyelőiségek munkakörét aként osztotta meg, hogy a két kerület adminisztratív ügyeit a nagyváradi, a kazánpróba és vizsgálatok megejtésének ügyét pedig a szatmári felügyelőiségre bízta. E két felügyelőiség körletében lakó gazdáknak ezek szerint kazánjaik megvizsgálása stb. ügyében Kiss Ákos iparfelügyelőhöz kell fordulniok a jövőben Szatmárra.

Az egészséges tengeriből való szeszfőzést egyes vármegyék prefektusai eltiltották. A múlt héten közöltük, hogy a burgonyából való szeszfőzést is eltiltották, ezt azonban a bukaresti főbevásárló bizottság. Vajon miből fognak a szeszgyárosok szeszt főzni, ha minden héten beült a egy-egy hatósági fórum egy-egy nyersanyagának szeszfőzésre való felhasználását?

A sertéskiviteli kontingenst a kormány 92.000 drb. sertésben és 4650 mm. zsirban állapította meg.

Irodalmi szemle.

Magyar Nép címen a héten új képes néplap fog megjelenni. A lap főként a falusi nép szellemi igényeit van hivatva valláserkölcsi alapon kielégíteni. Hetenként fog megjelenni gazdag és változatos tartalommal. Főszerkesztője Gyallay Domokos, felelős szerkesztője Naláczy István lesz. A lap körül az erdélyi magyar írók legjobbjai csoportosultak. A lap a „Minerva” irodalmi és nyomdai műintézet Rt. kiadásában jelenik meg (Kvár, Deák Ferenc-u. 1.)

Az erdélyi gazdák számára nélkülözhetetlen tudnivalókat rendszerbe foglaltan ismerteti az Erdélyi Gazdák Zsebnaptára, amelyet eddig az Erdélyi Gazda Zsebnaptára címen hirdettünk és ismertettünk. A naptár ugyanis az Erdélyi Gazdák Zsebnaptára címen fog megjelenni Török Bálint szerkesztésében és felüli az összes termelési, tenyésztési ágak tudnivalóit dióhéjban. Tartalmazni fogja a minisztériumok ügybeosztását, a kapcsolt területeken működő gazda árszabályozó szervezetelek pontos jegyzékét. Több cikket fog közölni a szövetségi élet köréből. Ismerteti a földreform ügyében szükséges tudnivalókat. Technikai része a terület, közbirtalom, stb. kiszámítása terén nyújt hasznos tájékoztatót. Üzemi része részletes utmutatóul szolgál a gazdasági számadási naplók

féleségei és beosztása tekintetében. A naptár egyes fejezeteit elismert szakírók állították össze, így többek között Cselkó István, Szász Ferenc (pusztakamarási), Farkas Árpád, Hann Ferdinánd főmérnök, Pott Emil, Gál Imre stb. stb. Megrendelhető a lap kiadóhivatalánál is, ára 20 L.

SZÖVETKEZÉS.

A bánáti telepes kisgazdák gyűlése. A bánáti telepesek e hó 13-án gyűlést tartottak, amelyen kimondták, hogy megalakítják valamennyi telepes községben a gazdakört. Tárgyalják a kormánynak egyik legutóbbi rendeletét, melynek értelmében az államnak joga van azon telepes birtokokat kisajátítani mindennemű kártérítés nélkül, amelyeknek az átírása 1918. dec. 1. után történt meg. Elhatározták, hogy érdekeik védelmére a királyhoz fordulnak és kihallgatás kieszközölése érdekében a lépéseket már meg is tették. A vonatkozó rendeletet ismeretnie fogjuk egész terjedelmében lapunk következő számában.

Vegyes közlemények.

Házasság. Nagy József, a Torda-nyos vármegyei Gazdasági Egylet titkára és az „Aranyosvidék” c. hetilap „Közgazdaság” rovatának szerkesztője, f. hó 8-án, Tordán házasságot kötött Kovács Erzsikével, Kovács Attila tordai birtokos bájos és kedves leányával.

Szerkesztő változás. Gál Imre méhészeti felügyelő és az Udvarhelyvármegyei Földmives Szövetség elnöke expatriálása folytán lemondott az E. M. E. hivatalos lapjára a „Méhészeti Közlöny”-nek szerkesztői tisztéről. Az EMEI őszinte sajnálattal és fájdalommal vette tudomásuközti tiszteletben és szeretetben álló szerkesztőjének távozását és a lap szerkesztésére D. Pál Lajos ref. lelkész, egyesületi tagot kérte fel. A „Méhészeti Közlöny” legközelebbi száma már az ő szerkesztésében fog megjelenni.

Garofild miniszter erdélyi körúton van ismét. Az agrárreform ügyében kiadott rendeletek végrehajtását és azok hatását teszi vizsgálat tárgyává egyes vármegyékben.

Levél a dúvadak kártételéről. A héten a következő levelet vettük Nagyalambfalváról: Határainkon a vaddisznók nagyon elszaporodtak, vetéseinket is megtámadták. A mai napon pedig egy igen szomorú eset történt itten. Kányáli György „Hangya” szövetségi felügyelő b. tagunk az erdőn juhokat legeltetett amidőn az erdőből egy óriási nagy sebzett vadkan rohant ki, egyenesen rá szaladt, őt a földre leteperte, annyira összeimarcangolta, hogy orvosok varták be sebeit s most az elszennved nagy ijedség miatt és sok súlyos sebetől beteg fekszik. A vadász és juhászkutyáknak köszönheti, hogy megmentették életét, amelyek üldözték a sebzett kant. A nagy szörnyeteget egy orvvadásznak többrendbell lövése terítette le. A két és fél mázsás állatot alig bírták a faluba szállítani. Kérjük a Tekintetes Szervezettséget, hogy e néhány sornak helyet adni sziveskedjék. Nagyalambfalva 1921. nov. 10. Kiváló tisztelettel Szaniszló Áron

Szivesen adunk helyet e soroknak, annál is inkább, mert lapunkban már többször felpanaszoltuk, a földmivesektől vett sorok alapján, sőt a marosvásárhelyi gazdanagygyűlésen is szóváltottuk és ennek határozata alapján ez ügyben a kormányhoz is felírt az EGE. Ha beáll a tél és lehull a hó még a saját portájukon sem lesz biztonságban a gazdák élete a dúvadaktól. Ezirányban mégsem látunk semmi komoly lépést az illetékes hatóságok részéről.

A szeszgyárosok szövetsége e héten választmányi ülést tartott. Mint ismeretes az ipari és mezőgazdasági szeszgyárosok egy szövetség kebelében tömörültek. A mezőgazdasági szesz-

gyárosok egy része vonakodott a szövetség kötelékébe bevonulni, félve, hogy a szövetség vége az lesz, hogy az ipari szeszgyárak abszorbeálják a mezőgazdaságiakat. E kérdés a héten tartott választmányi ülés alkalmából ismét szóba került, mivel a mezőgazdasági szeszgyártulajdonosok egy részének még ma sem oszlott el eziránti aggodalma.

A Vásártartási engedélyek iránti kérésekről. Az utóbbi időkben több község fordult az illetékes hatóságokhoz vásár tartás engedélyezése iránti kéréssel. Hol országos, hol heti vásár tartás engedélyezését kérik beadványaikban. Már a háború tartama alatt figyelmeztette egyesületünk a földmivéseket, hogy inkább a felesleges vásárok beszüntetésére törekedjenek, mint újabb engedélyezését kérik, mert a kis községek nagy vásárjait rendszerint nem keresik fel a vevők és nemhogy könnyitenének a bajukon, hanem még szaporítják költségeiket és alkalmat nyújtanak egy munkanapnak a vásáron való elfecsérelésére. Egyesületünk a hozzá véleményezésre küldött vásártartási engedély iránti kéréseket mindenkor a közigazgatási érdekek szemellettartásával bírálja el és csakis elfogadható alapos indokok alapján javasolja az engedély megadását. Több oldalról jött érdeklődésre közzöljük, hogy a vásár tartás engedélyezése iránti kérést a körjegyzőség útján a főszozolgabírósnak kell beadni. Az engedély megadása ügyében az illetékes kereskedelmi és iparkamara és gazd. egyesület véleményét a hatóság kikéri.

A magyarországi idej cukorrépa-termelés a hosszantartó nagy szárazság miatt mennyiségileg csak közepes, minőségileg azonban — cukortartalom szempontjából jónak mondható. A vetésterület összesen 71,761 kat. hold, amely 71'21 q átlagterméssel 5,109,848 métermázsa valószínű termést adott, szemben a tavalyi 6'37 millió q-s terméséréddeménnyel.

Előmunkálatok az új költségvetéshez. Az állami hivatalok átiratot kaptak a pénzügyminisztériumtól költségvetési előirányzataik sürgős betérjesztésére. Az utasítás fozszempontul a takarékoság elvét állítja fel, amiért is a mult évin felüli összegek feltüntetését piros tintával irandónak rendeli.

A pénzügyőrök pálinkája. Egyik székegy községből jelentik a földmives kigazdák, hogy ők valamennyien főzettek pálinkát szilvából és pedig harmadában. A főzést ellenőrző pénzügyőr minden gazdától 1—1 liter pálinkát vett el, de aki egy felliterrel is beér. A földmivesek panaszára a helyi pénzügyigazgatósághoz fordultunk, ahonnan azt a felvilágosítást kaptuk, hogy a pénzügyőr visszaélt hivatali hatalmával és feljelentendő. Közzöljük az esetet, más községek kigazdáinak okulására.

Agrárreform bonok. Az agrárreform törvény végrehajtási utasítása a napokban megjelent. Mint ismeretes a reform pénzügyi részét a Banca Agrara fogja lebonyolítani Erdélyben. A bank bonokat fog kibocsátani, azzal fizeti ki a birtokosokat. A bonokat 50 év alatt fogja az állam beváltani. A bonok szabad kereskedelem tárgyát fogják képezni és a birtokosok adósságaikat azzal törleszthetik a bankoknál.

Az ingatlan értékelő bizottságok működése. A beépített és beépítetlen ingatlanok értékelési munkálatait minden vármegyében megkezdtek a héten. Az alábbiakban közzöljük, hogy az egyes vármegyékben mikorra kell befejezni a munkálatokat. Alsófehér vármegyében január 21-ig. Arad vármegyében január 22-ig. Beszterce-Naszód vármegyében január 22-ig. Brassó vármegyében január 16-ig. Szatmár vármegyében január 21-ig. Kolozs vármegyében január 15-ig. Szolnok-Doboka vármegyében december 31-ig. Hunyad vármegyében január 23-ig. Kisküküllő vármegyében december 26-ig. Fogaras vármegyében január 13-ig. Krassósziórény vármegyében január 22-ig. Csik vármegyében január 23-ig. Bihar vármegyében február 2-ig. Háromszék vármegyében decem-

ber 24-ig. Szeben vármegyében január 12-ig. Máramaros vármegyében január 16-ig. Temes-Torontál vármegyékben január 24-ig. Torda-Aranyos vármegyében január 28-ig. Szilágy vármegyében január 21-ig.

Vásártartási engedély. A kolozsmegyei Topaszentkirály község állatfelhajtással kapcsolatos helivásár engedélyezéséért folyamodott.

Repülőgép a termelés szolgálatában. A repülőgépet az élelmes amerikai kertészek már a hernyó elleni védekezésben is hasznosítani tudják. Legutóbb egy ötletes farmer repülőgépet bérelt, melynek aljára hatalmas permetező készüléket erősített és felülről, repülés közben, rengeteg mennyiségű arzénoldatot fecskendezett le a fergektől teljesen ellepett gyümölcsfákra. S másnap a hernyók milliói dögölten heverték a fák aljában.

Egy milliárdos család a leivel. Párisban 1 milliárd értékű hamis lei devizát bocsájtottak forgalomba.

Piaci jelentések.

Kolozsvári hetipiaci jelentés. Gabonapiac. Közepes behozatal mellett, buza 82—85, rozs 62—65, kukorica 75—78 árpa 62—66, zab 26—30, kendermag 55—57 leu 30 l.-es vékánként. — Állatvásár: Zár alatt.

Borpiac. A borpiacon áremelkedés állott be. Mig eddig kivételes esetekben fizettek 10 leu-t, ma már a jobb peccsenyeborok 9—10 L.-en alul nem kaphatók. Az aradi borok ára 4—6 leura emelkedett. A Küküllő, Maros, Aranyos mentén és Erdély Hegyalján a lepincézett borok árát tartják a gazdák. Aradon a tavalyi 2500 Hl.-rel szemben, az idén 4200 Hl. bort jelentettek be termelési adó alá.

Marosvásárhelyi hetipiaci árak: Buza 48—59, rozs 34—38, árpa 35—37, tengeri 38—40, zab 16—18, burgonya 12—14, murek 14—16, alma 20—25 lei vékánként (a 20 liter) Hus 5—6 leu kgr., vaj 36, turó 30 leu kg., tej 2'50—3 leu (lit.) Széna 400—500 leu szekerenként. Tojás 1'50—2 leu dbként. Szalona, zsirnak való 24 leu kg.-ént.

HIRDETÉSEK.

Nagykárolyi „Hangya” fogyasztási és értékesítő szövetkezet 1921. évi nov. hó 27-én délelőtt 10 órakor a városháza nagytermében rendkívüli közgyűlést tart, melyre a tagok az alapszabályok 25. §-a értelmében meghívattak azzal, hogy ha a tagok kellő számban meg nem jelenének, úgy a közgyűlés december 4. napján tartatik meg, mely tekintet nélkül a tagok számára határozatképes lesz. Napirend: 1. Az igazgatóság kiegészítése. 2. A felügyelőbizottság választása. 3. Netaláni indítványok. Kelt Nagykaroly, 1921. november hó 10-én. Az igazgatóság.

Baróti fogyasztási és értékesítő szövetkezet 1921. évi november hó 20-án délután 3 órakor a szövetkezet helyiségében évi rendes közgyűlést tart, melyre a tagok az alapszabályok 24. §-a értelmében meghívattak azzal, hogyha a tagok kellő számban meg nem jelenének, úgy a közgyűlés november hó 28-ik napján tartatik meg, mely tekintet nélkül a tagok számára, határozatképes lesz. Napirend: 1. 1919—20. évi üzleteredményről szóló jelentések tárgyalása. 2. 1919—20. évi zárszámadások megvizsgálása és felmentvény megadása. 3. 1019—20. évi mérleg megállapítása. 4. 1919—20. évi tiszta jövedelemről való rendelkezés. 5. Az igazgatóság kiegészítése. 6. Felügyelő-bizottság választása. 7. Netaláni indítványok. 8. A szövetkezet felszámolása, vagy fenn-tartása feletti határozathozatal és ennek módzatai. 1920. év december 31-én a tagok száma 178 volt, 693 üzletrésszel. A felügyelő-bizottság által megvizsgált évi mérleg a bolthelyi-

ségben kifüggesztetett és mindenki által megtekinthető. Kelt Barót, 1921. okt. 30-án. Az igazgatóság.

Intézői állást keres 40 éves okl. gazdasz azonnali vagy későbbi belépésre, ki Kolozsváron a gazd. tanintézetet és Kassán a 10 hetes szesz-főzői tanfolyamot végezte, beszél magyarul és románul. Nagy uradalomban szerzett 14 évi gyakorlata és kiténő bizonyítványai vannak. Cím a kiadóban. 3354

Elsőrendű gar. gödörcezerzésű
géphajtó szinbórszijat

műszaki bőrárukat stbt.
legjütányosabban szállít

Hannés Társa

Gép- és Műszaki Kereskedelmi R.-T.

a Wolfner Gyula és Társa
budapesti gépszij- és mű-
szaki gyáranak képviselote
és bizományi raktára.

Cluj (Kolozsvár), Strada Regina Mária
(ezelőtt Deák Ferenc-utca) 11. szám.

3335

Megjelent

Erdély, Bánát, Körös és Máramaros vidéki

földreform törvény

magyar nyelven

az

Erdélyi Gazdasági Egylet
kiadásában.

Ára 10 lei.

Az E. G. E. kiadásában megjelent gazdasági és jogi szempontból felülvizsgált szöveg egyedüli hiteles magyar nyelvű fordítása e törvénynek és mint ilyen, minden gazda számára nélkülözhetetlen.

3344.

Kolozsvári Takarékpénztár és Hitelbank
Kolozsvár, Mátyás király-tér 7. sz.

Alaptőkéje: 16.000.000

Tartalék tőke: 15.000.000

3303

Pásztortűz

szépirodalmi hetilap. — Szerkesztőség
és kiadóhivatal Kolozsvár, Király-u. 2.
Előfizetési díj egész évre 160 Lei.

3292